І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
New York's Telephone: BArclay 7-4125

РІК LXVIII. Ч. 14 ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 24-го СІЧНЯ, 1961 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, JANUARY 24, 1961 No. 14 VOL. LXVIII.

ПРЕЗИДЕНТ КЕННЕДІ ПІСЛЯ ІНАВҐУРАЦІЙНИХ ВРОЧИСТОСТЕЙ ПОЧАВ УРЯДУВАТИ

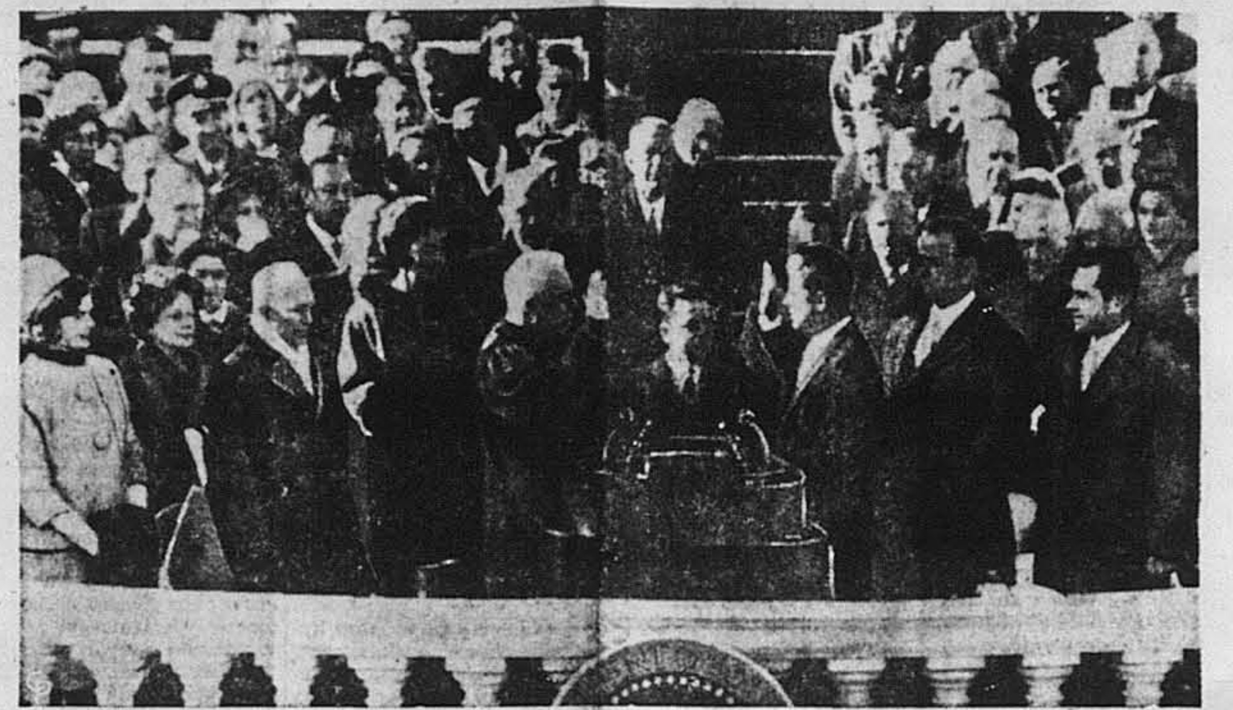
Конферує зі своїми співробітниками про закордонні проблеми; Президент заявив в інавґураційній промові, що готов заплатити кожну ціну за збереження волі

Вашинґтон. — 22-го січня новий президент Джан Ф. Кеннеді продовжував конференції зі своїми співробітниками, нараджуючись з ними головним чином про закордонну політику. 22-го січня він впродовж трьох годин конферував із державним секретарем Діном Раском і підсекретарем в державному департаменті Честером Бовлесом. 23-го січня наради про закордонну політику мають продовжуватися і в них має брати участь ще і секретар оборони Роберт МекНамара. Раск дістав звіт від амбасадора в Москві Е. Томпсона про двогоденні розмови з совєтським прем'єром Нікітою Хрущовим. Пресовий секретар Кеннеді П'єр Салінґер заявив, що предметом конференції в БіломуДомі була розмова Е. Томпсона з Хрущовим, але Салінгер відмовився сказати, який зміст пропозицій совєтського прем'єра, ані не хотів сказати, які інші проблеми закордонної політики обговорювано в Білому Домі. В політичних колах говорять про те, що Кеннеді хоче сам вести закордонну політику; один із дорадників Кеннеді сказав про це так: „Кеннеді хоче бути сам своїм державним секретарем". 21-го січня президент Кеннеді прибув до Білого Дому о год. 3:30 після півночі і вже в 8-ій вранці встав та годину пізніше конферував із секретарем рільництва Фріманом, якому видав наказ вдвоє збільшити скількість тих всіх харчів, які уряд видавав безробітним, і з яких користає коло 4,000,000 осіб в різних місцевостях цієї країни.

Після складення присяги 20-го січня новий Президент виголосив інавґураційну промову, в якій зазначив, що не відзначає перемоги партії, тільки виконує волю, що символізує кінець, будучи одночасно початком чогось нового. „Я склав перед вами і перед Богом присягу, яку встановили наші предки майже 175 років тому". Але світ тепер зовсім інший, хоч і тепер в світі панує та революційна думка, за яку змагались наші предки, а саме віра в те, що права людини не походять від держави, тільки з Божої руки. І тому ми не сміємо забувати того, що ми є наслідниками американської революції. Світ повинен знати, що „смолоскип перейшов в руки нової генерації американців, які народилися в цьому сторіччі, загартовані війною, здисципліновані тяжким і гірким миром", і які є горді на свою славу і давню спадщину. Кеннеді сказав, що всі повинні це знати, що Америка за всяку ціну і найбільшими жертвами підтримувати буде всіх приятелів, які боронитимуть волі, і поборюватиме всіх ворогів свободи. Президент закликав союзників ЗДА об'єднатися, бо немає такої проблеми, якої не можна б розв'язати спільними силами. Кеннеді звернувся з приреченням до новоосвободжених в Африці держав, що ЗДА не дозволять на те, щоб на місце одного колоніяльного поневолювача прийшов інший залізний тиран. „Ми не вимагаємо, щоб вони завжди підтримували нашу думку, але ми є за те, щоб вони сами боролися за свою волю", бо як цього не буде, то вони можуть опинитися знов у неволі. Люди, які живуть в нужді в недорозвинених країнах, повинні знати, що „ЗДА допоможуть їм допомагати собі самим", і то не тому, що це могли б робити комуністи, і не тому, що нам потрібні їхні голоси, але тому, що це справедливе. Президент сказав, що у відношенні до „сестерських латинських американських держав" він старатиметься „перемінити дотеперішні добрі слова в добрі діла". ЗДА обіцюють допомогу вільним людям у вільних підприємствах і прирікають, що підтримають своїх латинських сусідів проти всякого роду агресії, бо „Західня Гемісфера має бути ковалем своїм долі". ЗДА зобов'язуються підтримувати ОН, які мають бути знаряддям миру у світі. Кеннеді звернувся і то тих країн, які могли б бути противниками ЗДА: „Ми просимо їх, щоб вони з нами ще раз почали говорити про мир, поки сили знищення, що їх витворила наука, не поглинули людства в заплянованім або припадковім самознищенні". Закликаючи до нових переговорів Кеннеді сказав таке: „Ніколи не переговорюймо тому, що боїмося, але ніколи не біймося переговорювати". Президент сказав, що навіть при найліпшій волі не можна буде дійти до такого світу, де все було б добре; це може потривати довгі роки, але „треба почати змагання в тому напрямі". Більшість промови була присвячена закордонним проблемам; при кінці Кеннеді звернувся до американців закликаючи їх до боротьби проти таких ворогів людини як „тиранія, нужда, недуги і війни". Американці не повинні „питатися, що ця країна може для них зробити, тільки питатися самих себе, що вони можуть зробити для Америки". Громадяни інших країн мали б цікавитись не тим що Америка може їм дати, тільки всі разом повинні думати, що „можна зробити для волі людини". Закінчив свою промову новий Президент словами: „Просім в Бога помочі і благословення, знаючи, що тут на землі працю з Божої волі мусимо виконати ми сами". Промову Кеннеді прихильно прийняли не тільки демократи але й республіканці, називаючи її „багатонадійною" і „дуже доброю".

Президент Кеннеді виголошує свою інавґураціну промову

Врочистість заприсяження Джана Фіцджералда Кеннеді на трдцять'ятого президента З'єдинених Держав Америки. (сивий зліва, з піднесеною рукою), який проводить присягу новому Президентові, що стоїть напроти нього. Між ними посередині стоїть клерк Найвищого Суду, Джеймс Р. Бровнінґ. У першому ряді видно головних учасників церемонії (зліва): Посередині видно головного верховного суддю Ірла Воррена дружину нового Президента, уступаючого президента Двайта Д. Айзенгавера, а за новим Президентом, що складає присягу, стоїть новий віце - президент Линдон Б. Джансон, заприсяжений раніше, та уступаючий віце - президент Ричар М. Ніксон.

ДВА ПЕРШІ ДЖЕНТЕЛМЕНИ. Новий президент Джан Ф. Кеннеді і уступаючий президент Двайт Д. Айзенгавер під час інавґураційних врочистостей в п'ятницю, 22-го січня.

Сенат затвердив номінації на членів кабінету Кеннеді

Вашинґтон. — 21-го січня Сенат затвердив номінації на 10-ох членів кабінету президента Джана Ф. Кеннеді, і після того вони ще того самого дня в Білому Домі склали присягу. До нового кабінету належать: 35-річний брат Президента Роберт Ф. Кеннеді, який займає пост генерального прокуратора; проти його затвердження був один голос сенатора республіканця з Колорадо Ґордона Аллота, який твердив, що номінат не має потрібного досвіду. Інші члени кабінету 51-річний Дін Раск — державний секретар; секретар оборони — 44-річний Роберт МекНамара; секретар скарбу — 51-річний Даглес Діллон; генеральний поштмайстер — 46-річний Едвард Дей; секретар внутрішніх справ — 40-річний Стюарт Юделл; секретар рільництва — 42-річний Орвіл Фріман; секретар торгівлі — 62-річний Лютер Годжес;секретар праці — 52-річний Артур Ґолдберґ і секретар здоров'я, виховання і добродійности — 50-річний Абрагам Рібікофф. Присягу відбирав головний суддя Найвищого Суду ЗДА Ірл Воррен в присутності президента Кеннеді. Присягу склав і головний делеґат ЗДА до Об'єднаних Націй Адлей Е. Стівенсон. Присягу відбирали одночасно від всіх 11-ох присутніх.

Хрущов перевів дво-годинну розмову з амбасадором ЗДА у Москві

Москва. — Нікіта Хрущов запросив в минулу суботу 21 ц.м. американського амбасадора Левеллина Томпсона, який залишається на свому становищі також за адміністрації през. Кеннеді, і перевів з ним на Кремлі двогодинну розмову. Про зміст тієї розмови не подано до газет ніякої вістки, але здогадуються, що Хрущов настоював на нав'язання чимскорше таких „мирових" контактів з новим американським урядом, які довели б до нової конференції „на вершинах". У товаристві Хрущова були приявні на тій конференції перший заступник совєтського міністра закордонних справ Василій Кузнєцов і шеф американського відділу в міністерстві закордонних справ, Анатолій Добринін. У товаристві Томпсона був тільки один із других секретарів амбасади, Кульвер Ґлістін. Негайно після тієї конференції докладний зміст переслано до Вашинґтону. Совєтські газети принесли текст „сердечної" привітальної депеші, яку Хрущов післав Кеннеді з нагоди інавґурації, а „Ізвєстія" надрукували повний текст інавґураційної промови нового президента без ніякого коментаря. Західня преса звертає увагу, що оце запрошено Томпсона на Кремль вперше від вересня мин. року. Західні обсерватори були в минулому тижні заскочені оприлюдненим в Совєтах текстом промови Хрущова з 6 ц.м. на форумі Високої партійної школи в Москві, де Хрущов з рідкою йому щирістю говорив про користі з „мирної коекзистенції" — підривання ладу в некомуністичних країнах та для поширювання комунізму. Загальне переконання західніх коментаторів таке, що Совєти не поступляться ні в одному з важливих пунктів міжнародного напруження, а „мирну офенсиву" супроти нового президента ЗДА повели на те, щоб у малій „передишці" дістати шанс для закріплення себе на внутрішньому терені та для поправи свого господарського положення.

Москва офіційно стверджує невдачу с.-г. продукції за пляном 7-річки

Москва. — Центральний Комітет Компартії СССР у своєму комунікаті, що його оприлюднив після однотижневих нарад, ствердив, що сільськогосподарська продукція за 1960 рік залишилась далеко позаду цифер, визначених у 7-річному пляні. Комуністичні проводирі заповідають повну реорганізацію однакового плянування, як адміністрації сільсько - господарського апарату на вершинах і в низах. Водночас офіційний комунікат, стараючись скинути вину за власні схиблені експерименти на низових виконавців волі Кремлю, таврує „злочинні методи обманювання держави" фальшивими звітами й невірними цифрами. Загроза викинення з партії та ставлення перед суд таких „злочинців" заповідає ясно нову хвилю переслідувань і чисток, які мають виправдати фіяско минулорічної сільськогосподарської продукції в СССР. Комунікат закликає до „чесности і почуття відповідальности" та пригадує, що виконання 7-річки у сільськогосподарській ділянці є однаково важливе, як у ділянці важкого промислу. Конкретно, коли річ іде про цифри, то за проголошеним комунікатом — Совєти випродукували в 1960 році кругло 131,000,000 метричних тонн зерна, 8,725,000 тонн м'яса і 61,500,000 тонн молока. За 7-річним пляном мали випродукувати 150,000,000 тонн зерна. У комунікаті не подається порівнання між випродукованими цифрами м'яса і набілу та визначеними за пляном, але підкреслюється, що різниці в некористь пляну в ділянці продукції м'яса і молока є ще більші, як в ділянці продукції зерна.

2,000 „добрих сусідів" вітають Айзенгавера в Ґеттисбургу

Ґеттисбурґ, Па. — В суботу 21-чо січня 2,000 „добрих сусідів" зібралися на площі при температурі 15 ступнів, щоб повітати свого нового сусіда, колишнього президента Айзенгавера з дружиною, який після участи в інавґурації нового президента Джана Ф. Кеннеді прибув на свою фарму до Ґеттисбурґа, щоб там постійно жити. Айзенгавер дякував їм за цей щирий привіт, яким його зустрінули, кажучи, що це напевно є добрі сусіди, коли вони під час такого морозу прийшли привітати його і пані Айзенгавер. Айзенгавер сказав, що старатиметься відплатити їм за це вітання тим, що буде добрим сусідом в цій громаді і добрим республіканцем. Колишній президент погодився на цю церемонію під голим небом під умовою, що вона триватиме найдовше 10 мінут, бо не хотів, щоб люди перестуджувалися, перебуваючи довго на морозі.

Громадянин Айзенгавер
Бувший президент Двайт Д. Айзенгавер, тепер приватний громадянин, на своїй фармі в Ґеттисбургу.

Комуністичний Китай посилює боротьбу з „саботажистами" серед селян

Токіо. — Згідно з одержаними тут інформаціями, в днях 14-18 січня відбулася в Пейпінґу нарада пленуму Центрального Комітету китайської комуністичної партії, що нею проводив голова цієї партії Мао Тсе-тунґ. Нарада була присвячена розглядові критичної, а то й подекуди катастрофальної, ситуації в сільському господарстві Китаю і на ній вирішено поглибити акцію за охоплення всього китайського селянства в рільничих комунах і посилити боротьбу з „крайнє шкідницькими елементами", які саботують усі заходи режиму в сільсько-господарській ділянці. В комунікаті, проголошеному після цього пленуму, ствердженo, що не зважаючи на те, що 90 процентів китайського народу підтримує лінію і політику комуністичної партії й уряду, то все ж таки існує невеличка група колишніх землевласників і буржуазних елементів, які докладають усіх зусиль, щоб змінити порядок речей і прийти знову до влади. Ця група обвинувачена далі ще й у тому, що вона, використовуючи природні катастрофи і деякі недотягнення в праці місцевих проводів компартії, здійснює широку саботажницьку акцію, спрямовану на зірвання плянів і заходів компартії. Для поборювання цих „саботажистів" започатковано відповідні заходи, які мали дати вже „добрі успіхи". Проводжувана чистка охопила теж і керівників та службовців багатьох сільськогосподарських комун.

● *19-го січня 11 південних стейтів відзначили 154-ті роковини з дня народин команданта південних військ у Громадянській війні генерала Роберта Е. Лі окремими церемоніями в Річмонді, Вірджінія. Цей день є вільним від праці днем у всіх 11-ох південних стейтах.*

АМЕРИКАНЦІ ЄДНАЮТЬСЯ З ГРОМАДЯНАМИ УКРАЇНСЬКОГО РОДУ У ВІДЗНАЧУВАННІ РОКОВИН 22-го СІЧНЯ

Минулої неділі, 22-го січня, повнилося точно 43 роки з того дня, як Україна була проголошена Четвертим Універсалом Центральної Ради ді від кого незалежною суверенною Українською Народною Республікою, та 42 роки з того часу, як усі українські етнографічні землі були з'єдинені в одну суверенну Українську Державу. З тієї нагоди, як уже інформовано, губернатори багатьох стейтів і посадники багатьох міст видали врочисті проклямації, проголосивши 22-го січня Днем Української Незалежности у своїх стейтах та містах та закликаючи все населення єднатись в тому дні зі своїми співгромадянами українського роду в молитвах та у відзначуваннях того дня відповідними врочистостями, виявляючи цим подив і симпатії волелюбному українському народові за його невгнутість і жертви в змаганні до волі. До стейтів, які проголосили День Української Незалежности та про які вже були повідомлення на цих сторінках долучився губернатор імперіяльного стейту Ню Йорк Нелсон Рокефеллер, підписавши і переславши на руки свого приятеля адв. Михайла Пізнака врочисту проклямацію Дня Української Незалежности, „щоб виявити наші симпатії для українських аспірацій до волі та гідности що є спадщиною вільних людей".

Прапори на ратушах міст

Згідно з екзекутивним дорученням посадників міст, що проголосили 22-го січня Днем Української Незалежности, на ратушах цілого ряду міст повівали в неділю, 22-го січня, синьо - жовті українські прапори побіч зоряних американських. Хвилююче піднесення українських прапорів на маштах Сити Гол відбулись зокрема в Ню Йорку і в Джерзі Сиīі. Біля дві сотні громадян, в цьому зорганізовані й уніформовані частини пластунів, сумівців і мунівців, як також учні школи св. Юра зібралися біля Сити Гол в Ню Йорку в неділю рано, щоб бути свідками врочистости піднесення синьо - жовтого стягу на першому будинку цієї світової метрополії. Церемонією піднесення прапору керував адв. Володимир Стек, на заклик якого відспівано український національний гимн, опісля він говорив коротко про значення 22-го січня та відчитав підписану посадником Робертом Загнером проклямацію Дня Української Незалежности. Голова Комітету Об'єднаних Організацій мґр. Іван Винник поінформував коротко про загальні відзначування роковин 22-го січня в цій країні, а на закінчення всі приявні відспівали „Не пора". Український прапор був виставлений на середній щоглі Сити Голу, побіч американського і нюйоркського прапорів. Усі прапори були піднесені тільки до половини маштів з уваги на смерть одного з високих міських достойників.

Не менш хвилююча церемонія піднесення українського прапору відбулася в Джерзі Сиīі, також у приявності ряду громадян та пластової і сумівської молоді. Церемонією керував адв. Марсел Вагнер, який і постарався про проголошення 22-го січня Днем Української Незалежности, як у місті, так і в стейті.

Святочні Академії

Уже того самого дня, 22-го січня, в багатьох наших громадах відбулися врочисті імпрези для відзначення роковин проголошення української державної незалежности і соборности. Інші громади заповіли подібні святкування на найближчий час. Минулої неділі відбулись такі святкування зокрема в Ню Йорку з промовою п. Василя Мудрого, в Ню Гейвені з виступами д-ра Григора Лужницького і адв. Степана Яреми, в Гемтремку з промовою ред. Вол. Душника, в Бриджпорті з виступом Йосипа Лисогора, в Йонґставні з виступом адв. М. Пізнака, в Коговзі з промовою д-р В. Шандора, у Вилимантику з промовою мґра Івана Базарка, в Балтиморі з промовами конґресмена Б. Ґармаца і ред. А. Драгана та в ряді інших міст. Громада у Филаделфії відзначила роковини 22-го січня вже в суботу, 21-го січня. Детальні звідомлення з цих імпрез будуть поступово подані.

В Конґресі ЗДА

Як уже заповіджено, сесію Сенату в понеділок 23-го січня мав почати молитвою за український нарід і його волю всч. о. монсіньйор М. Бабак зі Стемфорду, а всч. о. мітрат Л. Весоловський з Ню Йорку запрошений до Вашинґтону, щоб провести подібну молитву в Палаті Репрезентантів у вівторок, 24-го січня. Тим часом, поодинокі конґресмени і сенатори вже почали зголошувати до Конґресового Рекорду свої завваги на тему роковин 22-го січня.

Тіто звільнив Джіласа з в'язниці

Београд. — За офіційним комунікатом з минулого четверга 19 ц. м., мали наступного дня випустити „умовно" з в'язниці Мілована Джіласа, колишнього віце - президента Югославії й одного з найактивніших югославських комуністів, який проте попав був в неласку й став предметом суворих репресій внаслідку свого критицизму супроти комуністичної практики. Джіласа трикратно арештували були й судили, а в останньому його судовому процесі в 1957 році засуджено на сім років в'язниці плюс попередніх три роки, що їх мав ще відсидіти.

Помер Мирон Данько, батько відомих молодих діячів

Байон. — У неділю, 22-го січня, тут помер бл. п. Мирон Данько, батько відомих молодих діячів, сл. п. Володимира Данька, що помер під час операції кілька років тому, та Олександра Данька, активного діяча Ліги Української Молоді, довголітнього співробітника англомовного „Українського Тижневика". Тіло покійного лежить в похоронному заведенні Когута в Байоні де має бути відправлена панахида у вівторок, 24-го січня ввечорі, а похорон відбудеться в середу 25-го січня, з похоронного заведення Когута до української православної церкви при 14-ій вулиці в Байоні і опісля на цвинтар. Покійний належав до найсвідоміших і найревніших українських громадян-патріотів.

ПОМЕРЛА МАРІЯ ФЕДИШИН

З Бруклина інформують, що в суботу, 21-го січня, там померла видатна українська громадянка, довголітній член управи „Самопомочі" в Ню Йорку та член багатьох українських організацій і товариств, бл. п. Марія Федишин. Її тлінні останки лежать у похоронному заведенні Тржаски при 648 Четвертій евеню коло 18-ої вулиці в Брукліні. Похорон відбудеться у вівторок, 24-го січня, о год. 8:30 рано з похоронного заведення до української католицької церкви при 19-ій вулиці і опісля на цвинтар.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917. — authorized July 31, 1918.
Адреса: SVOBODA", P.O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

Новий Президент

Минулої п'ятниці 20-го січня, як над східніми стейтами проносилась сніговія і мороз щипав в лиця непризвичаєних до нього мешканців, у столиці країни Вашингтоні відбувалась одна із найбільш замітних в історії країни церемонія інавґурації нового президента. Джан Фіцджералд Кеннеді, обраний в листопаді минулого року, щоб виконувати владу народу, через нарід і для народу, присягнувши врочисто, що респектуватиме Конституцію З'єдинених Держав Америки й оборонятиме її перед усіми ворогами, став 35-им Президентом країни, наймолодшим, бо тільки 43-літнім та першим католицького віровизнання в історії Америки.

Президент З'єдинених Держав Америки не є ані царем чи королем, якого оточують низькопоклонним церемоніялом, ані не є диктатором, перед яким усі дрижать, він тільки „Містер Президент". Але його влада, його повновласті і відповідальність не мають собі рівних у світі, що їх ще збільшує та обставина, що він з волі народу є володарем наймогутнішої і найбагатшої та найвпливовішої держави у світі.

Не диво, що в таких обставинах перебрання влади новим Президентом є світовою подією першої ваги, а особа нового Президента предметом найбільшої світової уваги.

І треба признати, що Джан Ф. Кеннеді, не зважаючи на свою молодість і на свою „недосвідченість", що була предметом передвиборчої арґументації, в кожному відношенні „доріс" до тієї відповідальности, тих завдань і тих обов'язків, що зв'язані з постом Президента З'єдинених Держав. Його поведінка, зокрема ж його інавґураційна промова це потвердила. З хвилиною, як він прорік останні слова присяги: „Так мені, Боже, допоможи!", це вже не був той „Джан", „Джек" і як його ще називали, що ми його бачили і знали з передвиборчої кампанії. Той сам „Джек", що у передвиборчій кампанії кожному щось обіцяв, ставши Президентом у першій своїй промові пригадав своїм співгромадянам, щоб вони не тільки думали про те, що Америка може їм дати, але в першу чергу про те, що вони можуть дати і зробити для Америки. Америка ґарантує кожному рівне право на життя, волю і змагання до щастя, але кожний її громадянин повинен дати свій вклад і зі *свого боку причинитись, щоб Америка могла* здійснювати цю ґарантію. І це є в першу чергу відповідальність її Президента. „Нехай знає кожна нація — добра чи зла вона нам бажає —, що ми заплатимо кожну ціну, піднімемось кожного тягару, зустрінемо кожну трудність, підтримаємо кожного приятеля і дамо відсіч кожному ворогові, щоб забезпечити збереження і успіх волі!" — твердив новий Президент у своїй інавґураційній промові. І це є справою не тільки Президента, але й кожного громадянина, бо в імені всього народу він це говорив.

Програмова інавґураційна промова президента Кеннеді мала всі познаки того, що він згадав на її початку: „смолоскип влади в Америці перейшов у руки нової генерації, народженої у цьому сторіччі, загартованої у війні, здисциплінованої у твердому і важкому мирі, гордої на свою старовинну спадщину і яка не хоче бути свідком і не дозволить на повільну руйнацію тих людських прав, відносно яких ця нація завжди була зобов'язана та за які ми відповідальні сьогодні дома і в світі".

Джан Ф. Кеннеді вів свою виборчу кампанію у великій мірі під гаслом „нових кордонів", нового розвитку, нових досягнень і нових поліпшень у всіх ділянках життя. Під час тієї кампанії тут і там висловлювано побоювання, що „нові кордони" могли б відкрити більше нових небезпек, ніж нових можливостей. Але вже перший, інавґураційний виступ нового Президента не тільки розвіває ці побоювання, а й скріплює сподівання і віру, що ця нова генерація, яка перебрала владу та яку новий Президент репрезентує і символізує, понесе перебраний нею смолоскип проводу справді до нових здобутків і досягнень, наблизить нас до тієї мети, за яку новий Президент зобов'язався заплатити кожну ціну: до волі і миру в справедливості для всіх. Так йому і нам, Боже, допоможи!

Дві заяви Хрущова

Минулого тижня в Совєтському Союзі сталися дві важливі події: на сторінках „Коммуниста" оприлюднено повний текст промови Хрущова, виголошеної ще 6-го січня ц. р. на закритому зібранні керівних теоретиків комунізму, а через день ТАСС проголосив комунікат на закінчення однотижневого пленуму ЦК компартії СССР, присвяченого головно справам сільського господарства.

У виступі з дня 6-го січня Хрущов боронить свою тезу, що радше мирною коекзистенцією, як війною, комунізм здобуде повну перемогу, і доказує це практичними — справді переконливими — прикладами, яких то успіхів комуністи вже добилися завдяки отому „мирному співіснуванню" з вільними країнами. Хрущов запевняє, що він „щиро" хоче міжнародного роззброєння, але водночас закликає збільшувати політичну, економічну й військову силу, „енергійно підсилювати світовий революційний рух і мобілізувати народи для боротьби проти небезпеки війни". Як один із принципів комуністичної ідеології, а разом з тим один з найголовніших засобів політичної тактики, щоб осягнути перемогу комунізму, Хрущов вимагає, щоб комуністи ставали „сподвижниками й лідерами національних визвольних рухів в усіх країнах, де народні маси борються проти колоніяльних правителів або капіталістичних урядів".

Того самого тижня — як уже згадано — появився в Москві комунікат, в якому стверджується, що в минулому, 1960-му році населення СССР „не мало подостатку м'яса, молока, масла й деяких інших продуктів". Не можна знайти яскравішого доказу на парадоксальність відносин у країні, що випускає в космічні простори штучні сателіти і серійно продукує далекосяжні керовані ракети, — як оцей комунікат, в якому комуністичний провід змушений признати, що в країні бракує основних харчів, і нарікає на „злочинні елементи", що спричинили минулого року занепад сільсько - господарської продукції супроти 1958-го року.

Бундючно - цинічна заява Хрущова про найпевніший шлях комунізму почерез мирне співіснування й активну поміч „національним визвольним рухам" і плаксивий комунікат про стан сільського господарства в СССР стоять у взаємному органічному зв'язку. Найдбайливіше плянування і культ „спеців" поруч із жалюгідною примітивною аматорщиною та вічним імпровізуванням — це ж одна з найбільш характеристичних рис совєтського режиму. До тих найосновніших рис належить відома вже у широкому світі фальшивість і забріханість комуністичних гасел. На останній пресовій конференції запитали Айзенгавера, що він думає про оту промову Хрущова, в якій московський диктатор нахвалявся активним підтримуванням визвольних рухів. Айзенгавер дав цілком правильну, коротку відповідь: „Те, що він (Хрущов) називає визвольними війнами, є насправді бунтами комуністичних елементів з ціллю скинути конституційну владу".

Для Москви „національно - визвольними" рухами є громадянська війна, що її веде в Ляосі комуністична група Патет Ляо, є диктаторсько - амбіціонерська акція Люмумби - Ґізенґи в Конґо, є панування Фіделя Кастра на Кубі — є все те, що насправді веде до запроторення народу і країни під комуністичне правління. Підсовєтські гумористи твердять, що большевики є майстрами у визволюванні людей від усього — від свободи, від хліба і від найпримітивніших цивілізаційних вигод. Понад 40-річне існування комуністичної влади ні трішки не змінило її основного характеру і цілей.

ЦЕНТРАЛЬНА АМЕРИКА НА РОЗДОРІЖЖІ

(Завваги очевидця)

В смертельному змагу, який назріває між вільним і комуністичним світами, Центральна Америка може відіграти дуже важливу ролю. Її значення не лежить у величині, зваживши на те, що всі п'ять країн, які творять Центральну Америку — Ґватемаля, Ель Сальвадор, Гондурас, Нікараґва і Коста Ріка — разом дорівнюють американському стейтові Каліфорнії, а їх населення досягає всього 11 мільйонів. Винятковa вага цього району лежить у його близькості до Панамського каналу та ЗДА і в надзвичайно небезпечній економічній і політичній ситуації, яка там тепер панує.

В економічному сенсі всі ці країни є по суті хліборобськими, індустріяльно недорозвиненими. Всі вони будують свою економіку на плеканні кави (крім Гондурасу, де переважає продукція бананів), але кожна країна в додатку культивує принаймні один головний продукт, призначений для експорту і кілька рільничих продуктів для внутрішнього споживання. В усіх випадках врожай, а за ним і добробут цих країн залежить безпосередньо від примхливої тропічної погоди. Минулого року погода була несприятлива і збір кави, бананів та бавовни був незадовільний що спричинило відразу поважну економічну кризу у майже всіх центрально - американських країнах.

Хвиля політичних і соціяльних заворушень, яка щойно сколихнула цими країнами, ще більше загострила економічні турботи. Внаслідок довголітньої ізоляції групи еспанських конкістадорів між індіянськими масами в долинах Андів і на узбережжях обох океанів, витворились в цих країнах зовсім відмінні політичні й суспільні устрої, які через брак комунікації із зовнішнім світом залишились далеко позаду новітніх держав.

За винятком Коста Ріки, яка творить тут острів цивілізації, демократії і культури, всі інші країни криють в собі зародки внутрішніх антагонізмів. Наприклад, у найбільшій з цих країн, Ґватемалі, на 3.700.000 мешканців є коло 95% неграмотних індіян, метисів - мішанців, які живуть у найпримітивніших умовинах. Мала кількість білих, хоч самі не надто заможні, керують державою. У цій країні, що хоч і перейшла багато суспільних реформ, є активні крайні елементи, які вичікують хвилини, щоб розбудити в сплячій масі індіян жорстоку і кровожадну стихію і збурити існуючий лад без думки про те, чи зможуть збудувати кращий.

Ситуація в Гондурасі ще небезпечніша з огляду на довгу й глибоку економічну кризу. В Ель Сальвадорі більшість землі і майна належить всього лише кільканадцятьом родинам. Без негайних і драстичних соціяльних реформ ледве чи вдасться місцевим можновладцям зберегти свої вигідні позиції. Те саме стосується Нікараґви, де диктатура братів Сомоза принесла їм і їхнім прибічникам чимало майна і ненависти. Кожна з цих країн являє собою спокусливий об'єкт для комуністичної пропаґанди, а взявши до уваги те, що на Кубі тренуються аґітатори, призначені для кожної з них, і традиційний нахил населення до переворотів, не трудно передбачити бурхливе майбутнє.

Для феодальних сусідів на півночі і Панами на півдні Коста Ріка править за взір стабільности і добробуту. Її мешканці це здебільша нащадки гордих еспанців і носії світлих традицій еспанської культури. В Коста Ріка немає неграмотних, немає війська, багатих і бідних, а кількість учителів перевищує кількість поліцистів. Проте, ця країна замала, щоб відмежувати себе від заколотів у сусідніх країнах.

В очікуванні нових заколотів приватні інвестиції зза кордону в країни Центральної Америки припинились, поважна кількість капіталу перенеслася до безпечніших держав, уряди почали зброїтися, випорожнюючи ще більше державні скарбниці, публічні роботи скорочено, безробіття зросло, торгівля підупала і запанувала депресія, якої, мабуть, не можна буде переборoти самими прибутками із наступних жнив, без допомоги від ЗДА та міжнародних інституцій.

Оцінюючи загрозливу ситуацію, уряд ЗДА рішився на низку далекосяжних заходів. Вислані в листопаді м. р. частини фльоти в Карібський район відпружили у великій мірі атмосферу, а проголошений твердий курс супроти Куби послабив її зусилля експортувати революцію до інших латино - американських країн. Нові багатомільйонові позики від американських і міжнародних організацій запевнили продовження реалізації економічних програм кожної з цих країн щодо плекання нових сільсько - господарських продуктів, відкриття нових теренів, придатних для культивації, будови нових доріг й шляхів включно з Пан американською автострадою конструкції житлових будинків для бідних та закінчення будови гідроелектрівень, необхідних для упромисловлення країн.

Хоч під час адміністрації президента Айзенгавера ЗДА і міжнародні інституції інвестували в цих країнах приблизно чверть мільярда долярів (не враховуючи приватних інвестицій), все ж більші надії цих країн звернені в сторону нововибраного президента Кеннеді, який у своїй передвиборчій кампанії говорив про конечність затіснення взаємин з країнами Західньої півкулі. Зокрема ці країни сподіваються, що нова адміністрація змінить традиційну політику ЗДА і погодиться по довголітній опозиції підписати договір про контролю цін на каву й інші продукти, експортовані до ЗДА Латинською Америкою. Тому престиж ЗДА, поважно захитаний кубинською й іншими невдачами, почав в останніх тижнях знову кріпшати.

Однак майбутність Центральної Америки не в індивідуальному розвитку малих держав, а в об'єднанні тих країн в економічну, а потім, можливо, і політичну цілість. По багатьох невдачах в грудні м. р. Ґватемаля, Ель Сальвадор, Гондурас і Нікараґва (Коста Ріка, мабуть, долучиться пізніше) підписали договір про економічну інтеґрацію через ступневе створення спільного ринку на протязі п'ятьох років і взаємних концесій, спрямованих на індустріяльний розвиток. Для фінансування всіх цих плянів створено Центрально - Американський Банк Економічної Інтеґрації. Хоч ЗДА щиро підтримують ці доосередні тенденції і зобов'язались прийти з фінансової допомогою, все ж таки успіх цих плянів залежить головно від самих країн - учасників. Зокрема виключно на них лежить відповідальність за швидке переведення необхідних соціяльних реформ, які є передумовою спокою і розвитку. Чи ці країни зрозуміють конечність гармонійної співпраці для спільного добра, чи через брак внутрішніх реформ та під чужими впливами стануть на шлях соціяльної помсти й економічного знищення — покаже майбутнє. Сьогодні ці країни стоять на роздоріжжі.

В. Б-кий

НА ПОСЛУГАХ МРАКОБІССЯ

У листі до редакції „Свободи" один з читачів із Востону сповіщає, що йому й іншим особам в тому місті „якісь люди з Ню Йорку присилають журнал під назвою „ За синім океаном", зміст і друк якого задихає Хрущовим; здається, що це московські агенти, бо вони захвалюють московсько - комуністичне правління на нашій нещасній Україні". Водночас цей читач просить написати при нагоді, „хто такі редактори й видавці цього журналу". Повідомлення про посилену кольпортажу „За синім океаном" надходять і з інших українських осередків. З Канади пишуть, що покупці в тамошніх совєтських книгарнях одержують ґратісово по кілька чисел цього журналу для себе і для знайомих. У зв'язку із появою того журналу на шикаґівському терені і з вміщуванням у ньому тенденційних дописів про українське громадське життя прийшло навіть до насильства збоку автора тих статтей над відомим українським громадянином, що відважився їх критикувати, і потім навіть до опублікування заяв від об'єднань місцевих організацій із засудженням т о г о „прокомуністичного журналу, як шкідливого для загалу української національної спільноти" і з протестом проти стосування фізичного терору у відношенні до громадян, які виступають із закликами протидіяти цій „засиньо-океанській" роботі.

Як уже сповіщала українська преса, журнал „За синім океаном" почав виходити ще 1959-го року за редакцією Юрія Косача, який останніми роками побував серед російських реакційних „федералістів", потім перекинувся до нюйоркських „проґресистів", щоб нарешті у своєму відкритому листі, зверненому до З'їзду совєтських письменників у березні 1959 р., виступити із вихвалюванням совєтського режиму і його „досягнень" в окупованій Москвою Україні. Згуртувавши деяку к і л ь к і с т ь „проґресистів", Юрій Косач видає цей журнал уже другий рік, виступаючи, з одного боку, проти „епігонів гітлеризму" та „буржуазних націоналістів", а з другого боку вихваляючи все російське й совєтське і пишучи про поневолену Москвою Україну, як „суверенну, могутню" державу українського народу.

Юрій Косач їв хліб з не однієї печі і має набиту руку в пропаґандивній роботі. У друкованих в журналі „За синім океаном" статтях його власних і інших невідомих із прізвища авторів ввесь матеріял підібраний так, щоб викликати в читача ілюзію українського патріотизму і об'єктивного буцімто ставлення до подаваного із совєтських джерел матеріялу. Означення „Українська Радянська Соціялістична Держава" на сторінках журналу майже не трапляється, зате в редакційних і в інших статтях підкреслюється (як, напр., в ред. статті в ч. 6 за 1960), що вона „суверенна, прекрасна і могутня" і — не згадуючи ніже словом про Україну доби Центральної Ради, Гетьманату чи УНР — стверджується, що „велика революція 1917 р. та її ведучі радикальні сили, на руїнах самодержавія, відновили державну суверенність України" і що „майбутні десятиліття закріпили цю велику подію суспільно - економічними та політично - культурними перетвореннями небувалої ваги", у висліді яких „Україна... стала не лише підметом міжнародного життя, але становить собою одну із передових і глибоко наснажених співтворчих сил сучасности". Критичне трактування національними українськими колами цієї прославленої Юрієм Косачем „суверенности" України і їхнє стверджування, що вона є далі поневоленою Москвою країною, визначене в редакційних статтях журналу, як „безживна і нікчемна" доктрина (ч. 4, 1960, стор. 2) і як „сплеснілий анахронізм" (ч. 6, 1960, стор. 2).

В кожному числі „За синім океаном" подано чимало матеріялу про культурне, літературне й економічне життя в теперішній Україні — усе в позитивному пляні, з повторюванням большевицької пропаґанди про „небувалі досягнення" в усіх ділянках життя. Досягнення ці ілюструється не тільки в статтях, але й розкиданими поміж змістом совєтськими статистичними даними, підібраними однобічно, без будь-якого критицизму і навіть з покликанням на таких еміґраційних діячів, як проф. Кубійович чи Дмитро Андрієвський, які нібито визнають ці „досягнення" в літературі, у видавничому русі та в інших ділянках. В усьому тому немає ніже тіні того критичного ставлення до різних явищ безрадісної совєтської дійсности, яке виявляється хоч би на сторінках самої таки совєтської преси, зокрема в листах її читачів до редакцій, значить, ніже натяку на те безправ'я і нужду, які існують в совєтській диктаторській системі і які викликають обурення населення.

До чого докочуються автори друкованих в „За синім океаном" матеріялів, може свідчити, для прикладу, їх ставлення до мовної ситуації в Україні. Один із них, М. Вілецький, покликаючись на Леніна й інші комуністичні авторитети, намагається — всупереч усім критичним голосам в самій же Україні — стверджувати, що ніякої русифікації там нема, що „радянська влада... радикально і раз назавжди вирішила мовне питання, запроваджуючи українську мову в установах і школах, забезпечуючи українській мові і культурі цілковитий і безперешкодний розвиток", що „Україна — це країна двох мов, які рівнорядно вживаються із собою, так, як... напр., в Швайцарії", що „само життя висуває для неросійських народів потребу вивчення і вживання російської мови" і т. ін. (ч. 4, 1960, стор. 24-25). Ще інший автор, Іван Яремко, намагається переплюнути совєтського теоретика І. Кравцева, який у своїй ославленій статті про Леніна й українську мову стверджив, згідно з фактичним і правним станом, що на Україні не може бути ніякої урядової мови, і доводив, що в „УРСР українська мова це основна, чи назвім її урядова мова", і що „так вона була подумана на початку, так прийнята в правній структурі Радянського Союзу" (ч. 5, 1960, стор. 21), хоч ні в якій совєтській конституції про це немає й натяку. Обидвом їм вторує якийсь торонтонський „історик" Д. О. Білас, пробуючи „науково й об'єктивно" довести, що ніякої „примусової русифікації" в Україні нема, бо нема ніякої... заборони уживати української мови, і що там „саме життя і потреба вимагають від кожного громадянина знання російської мови" (ч. 5, 1960, стор. 26).

Цей же самий „історик" уважає Союз Совєтських Соціялістичних Республік дальшим продовженням не тільки Росії Романових, але й Руси Рюриковичів, значить Київської Руси, стаючи цим на великодержавницькі шовіністичні позиції чорносотенних, а тепер червоних російських істориків. Для нього СССР — це... Русь — улаштована „на принципах народно - соціяльних, федеративних, республіканських і народноправних". Централізаційні тенденції тієї „Руси" Д. Білас трактує як важливий „політично-державний процес", і радіє з факту, що „радянський уряд взявся до затирання окремішности" між мешканцями різних провінцій, стверджуючи водночас із задоволенням, що цей процес, який „розрахований на дальшу мету" і „має велику політичну доцільність", „спрямований на зорганізування однородного народного моноліту з однією й тією самою духовністю, способом думання і світоглядом". Апробуючи здійснювані совєтським режимом „переїзди" і „перетасовування" населення різних областей СССР, як конечну й доцільну „комасацію" (стаття „Історичними шляхами Київської Русі", ч. 6, 1960, стор. 24-25). Д. Білас іде далі, як сам Хрущов, який у своїй промові на 20-му з'їзді КПСС пробував засуджувати здійснювані Сталіним депортації малих народів і навіть пляновану ним спробу депортувати на Сибір всіх українців.

Але з найбільшим запалом виконує „За синім океаном" завдання по „бôрьбє с украинским буржуазным национализмом". Для цього не гребує він ніякими вигадками, позичивши свою амуніцію з совєтського пропаґандивного арсеналу. Випадами проти української національної еміґрації, проти українських діячів і письменників „красується" кожне число „За синім океаном". Усі матеріяли ілюстровано цитатами з совєтських джерел, карикатурами з совєтського „Перця" і навіть з „Пригод б р а в о г о в о я к а Швейка". Видану в Києві 1960 р. книжку пашквілів М. Терлиці „Правнуки погані" відзначено в цьому числі „За синім океаном", як „появу великого громадського значення", як книгу „великої цінности". Ясна річ, на всі можливі лади оплюгавлюється в друкованих в „За синім океаном" матеріялах незалежницька історія України, виступ гетьмана Мазепи проти

(Закінчення на стор. 3-ій)

С. Риндик.

ДІДОВА РОМАНТИКА

(Кадри)

(8)

VI.

Але перейдім до чогось людяного, до чогось путнішого.

У нашому місті трохи не кожний провадив якесь своє ремесло: той шевство, той купнірство, а котрий, то столярку чи теслярку, або щось інше. Мій батько мав кузню, і робив у ній ще від діда. Батькові помагав челядник Лукіян. Діти називали його Куваном. Це був старий парубок. Люди звичайно кплять собі із старих парубків. На селі ці парубки маються в такій самій шанобі, як у господинь яйця-бовтуни. Кажуть, що є два ґатунки старих парубків: до першого ґатунку належать ті, що тікають від дівчат, хоч дуже їх люблять, а до другого навпаки — такі парубки, що дівчата від них тікають. Хлопці першого ґатунку дуже скупі і не визнають гасла „Ой чи пан, чи пропав, двічі не вмирати", тому не женяться і завсіди втинають до самих гапликів. Натомість парубки другої категорії готові визнавати всякі гасла, але їх не визнають. І то все одно, чи пан, чи мужик. Ніякого різна. До якої категорії належав Лукіян, тяжко сказати. Треба думати, що до якоїсь третьої.

Лукіян не мав рідні: ні далекої, ні близької, ні брата, ні сестри, ні батька, ні матері і зовсім нікого. І ні з ким не дружив, і був завсіди мовчазний. Тільки коли, бувало, трохи вип'є, то зараз же співає високим тенором пісні:

Ой у лузі, гей там при березі
Зацвіла калина...

А це не була калина. Це була якась дівчинонька, що породила сина і положила його в зеленій діброві, давши йому стан тонкий, козацький. І Лукіян співав:

Було ж того козацького стану
Мені не давати.
Було ж мені, моя рідна мати,
Щастя-долю дати!

У ті часи праця в кузні була тяжка, бо головним продуктом ковальського ремесла були лемеші. Фабрики не робили лемешів, тільки гамарні випускали налемішники — такі кусні заліза, що з них ковалі виковували лемеші. Для цього ковальські міхи надималися, як величезні ропухи, диси сердито сопіли, наче повні гніву, горна палахкотіли сліпучо - білим вогнем, молоти били грубе залізо, поки воно з червоного не ставало темним. Цей процес тривав довгі години, і виходив леміш, що його ледве міг піднести один чоловік, а плуг, озброєний таким лемешем тягнули дві пари добрих волів. Тож Лукіян мав добру роботу в кузні!

На щастя, тоді ще не було горілчаного монополю. Горілку продавали по корчмах орандарі. Недалечко від нас була така корчма на горбочку, а в ній шинкарював Мордко. І туди раз-у-раз батько і Лукіян навідувалися, щоб набратися сили і снаги. Особливо тяжко було в кузні перед оранкою. Тоді на вигоні коло кузні стояв цілий ярмарок возів. Із околичних сіл приїздило багато господарів, і кожний чекав на лемеша, на чересло чи на щось інше. І кожний господар старався підхабарити Лукіяна, щоб той швидше кував йому, а не іншим. І підхабарював не чим іншим, а тільки могоричами. Щоб догодити хабародавцям, Лукіян кував, бувало, день і ніч. Клієнти дихали міхом і били молотом, а він тільки показував меншим молотком, кулотком, куди треба бити, і поправляв, де треба було. Одного разу сталося так, що прибуло особливо багато людей. І Лукіян може з тиждень не спав, бо кожне рвало його до себе, тягнуло до корчми, напувало там і частувало діжаним салом із диким часником. Лукіян мав таку натуру, що ніколи не цурався чарки і ніколи не сказав доброму чоловікові „ні". Покірно ходив до корчми, споживав там усе, що тільки пхали в нього, насамперед горілку і сало з часником, набирався сили і потім ще з більшим запалом бив молотком. Аж нарешті здурів!

Коли одного ранку прийшла, як звичайно, наймичка кликати його на обід, він ні з того, ні з цього почав співати:

Прийди, прийди, богомільний!
Буде тобі вечір вільний:
Тато вдома не ночує,
Мати сліпа ще й не чує!

кинувся привселюдно зачіпати бідну дівчину!

Дівчина наробила крику. Прибіг батько. Якось угамував старого парубка. А потім замкнув кузню і повів Лукіяна до лікаря. По дорозі хлопець не переставав вигукувати всякі неподобні слова. Доктор сказав зв'язати його і кинути на кілька днів на солому. Нехай, мовляв, добре відпочине і виспиться. І не давати йому ні горілки, ні часнику, а годувати самими борщами і кашами. І поїти тільки джерельною водою, з Бобової криниці. Може, каже, відійде і нарозумиться. Так і зробили. І справді, за кілька днів Лукіян прийшов до розуму. Чи на повну міру, то не знаю. Але до наймички більше не дерся. Ані не дивився в той бік. І знову перестав говорити. Тільки від часу до часу обзивався до дітей, коли вони обсідали поріг кузні і з цікавістю приглядалися, як він кує. А він щораз казав „ге!", кривив писок і робив страшні очі. Моя молодша сестра при цьому закривала очі. Але він любив дітей і жалував їх. Одного разу, пам'ятаю, я наробив був якихось збитків у хаті, і мама добре вибила мене. Вирвавшись надвір, я гірко заплакав, примовляючи:

— Куване! Куване!

Почувши мій плач, Лукіян перестав кувати і запитав:

— А що тобі, синочку?

— Мама били! Ой, били! — і ще гірше зайшовся.

Лукіян покинув молоток, підійшов до мене, взяв на руки, шорсткою долонею обтер мені з лиця гарячі сльози і жалісливо сказав:

— Відьма мама! Лисогірська відьма! Такого гарного хлопчика била, — і тісно-тісно притулив мене до себе.

Від нього пахло молотком, ковадлом і циндрою.

Мені ці запахи подобалися, а ще більше подобався сам Лукіян. І подобався найбільше тим, що вмів виконувати всякі хацькі речі. Окрім лемешів і чересел, із-під його молотка виходили такі речі, як кінські пута, лопати, як казали одні, або рискалі, як казали інші, мотики або сапи, далі оскарди або джаґани, або біги, або кайла, або просто копаниці і т. ін. За це я дуже шанував Лукіяна і потайки солодко мріяв самому колись зробитися таким славним Лукіяном. На жаль, ці мрії не справдились... І тепер мені мило згадувати про нього, дармаща це старий парубок і тому непопулярна фіґура і дармаща з того часу проминуло стільки літ і стільки людей і подій, далеко важніших, перейшло через мої життьові стежки і пішло в непам'ять.

НА ПОСЛУГАХ МРАКОБІССЯ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

Москви, збройні антиросійські українські формації часів першої і другої світової війни та ін.

Коротко кажучи, Ю. Косач із своїми соратниками працює з повним самозапереченням. За свою роботу і кампанію проти „буржуазних націоналістів", ведену згідно з усіма настановами берлінського комітету „За повернення на батьківщину", удостоївся Ю. Косач і його журнал прихильних згадок у совєтській та „проґресивній" пресі і навіть ласкавого признання у статті Л. Дмитерка в київській „Літературній Газеті" (ч. 34 за 1960 р.), що в ній Дмитренко хвалить Косача за його „політичне і моральне кредо" і за піднятий ним „голос гніву й обурення проти нелюдської експлуатації, проти безправ'я людини праці, проти звірячих законів капіталістичного життя - буття". До того львівський комуністичний „Жовтень" обіцяв у 1961 році надрукувати - Косачеву п'єсу тієї ж назви, що й журнал „За синім океаном".

Не менше прихильно привітали журнал Ю. Косача канадійські та американські „проґресисти". Канадійське „Українське Слово" визнало „За синім океаном", як „демократичний, ліберально-проґресивний орган незалежної думки", а нюйоркські „проґресисти" із „Українських Вістей" широко рекламують кожне число цього журналу, видане їхнім же активним співробітником.

З'ясовані вище основні тенденції журналу „За синім океаном", як і прихильні його оцінки в комуністичній совєтській і „проґресивній" пресі, виразно свідчать про забарвлення і напрям цього журналу. Вони підтверджують „вихідну" позицію його редактора і співробітників: беззастережне звеличування совєтської тоталітарної системи, усі намагання якої спрямовані, як це доводить співробітник і оборонець Ю. Косача проти закидів у „зрадництві" торонтонський „історик" Д. О. Вілас, на створення одного совєтського народу-моноліту, з єдиним способом думання і єдиним комуністичним світоглядом. Свою ревністю в теперішній своїй черговій — після очолювання „федералістів" з-під стягу Керенського та Дікого і редаґування їхнього „Східняка", після співпраці в часописах нюйоркських „проґресистів" — Ю. Косач хоче начебто замазати своє донедавнє „політичне і моральне кредо", свої недавні виступи проти того що він свого часу сам означив як „совєтське мракобісся" і крайно неґативну оцінку його творчости, дану самими ж таки його теперішніми „друзями" з нюйоркських колись „щоденних", а тепер уже тільки тижневих „Українських Вістей". Тож, ще 14 листопада 1948 р. у статті надрукованій в „Українській Трибуні" під назвою „Совєтські мракобіси", Ю. К-ч характеризував совєтську культурну політику, як „щось ґуполобе і безмежно варварське", а реалізатора цієї політики Жданова, як „орденоносного вождя патентованого мракобісся". У цій статті Ю. К-ч стверджував:

„Савєтський культурний шовінізм в зеніті. Він діє всіма можливостями поліційної деспотії, в супроводі тріскучої фразеології й шовіністичного завивання, що так нагадує нам клімат розенберґівських теорійок про вибраність і посланництво ґерманської раси, про вищість ґерманської культури над усіма іншими. Він так нагадує ґеббельсівські директиви науковцям і мистцям III Райху!.. Лексикон бо тоталітарних систем не надто багатий. Та на оригінальність нема часу... В духовому житті всякі спроби переключення [illegible] вінізму, хоч би й у кінських дозах, будуть завжди ознакою не сили духа, а його слабости. Вбога совєтська культура з її ще вбогішим нудносусальним совєтським націоналізмом, з її дешевою „національною гордістю" западається дедалі більше й остаточно в нетрі глухої, хоч і велепростірної провінції. А з тим чахнуть і мрії про світове провідництво".

За три роки перед опублікуванням цієї характеристики совєтської культурної політики появилась в нюйоркських „проґресивних" „Українських Щоденних Вістях", в числі з 22 липня 1945 року, характеристика теперішнього редактора журналу „За синім океаном", в якій він був визначений як „огидний розсадник нацистської ґанґрени", „націоналістичний бенькарт", а його творчість, як „випари дурної голови" і як „погано переказувані уривки і фрази з гітлерівської літератури й журналів, трохи „зукраїнізовані" і менше чи більше влучно припасовані до української дійсности".

„Переставившись" та докотившись до звеличників совєтського мракобісся і московфільського „проґресизму", недавній „бенькарт" став нині зразком „твердости і мужности" в очах комуністичних і проґресивних" мракобісів: з ним ручкаються, лобизаються — дехто зловтішно, а дехто із зневагою та огидою.

Але всі ці політичні й світоглядові вихиляси редактора журналу „За синім океаном" не можуть відвертати уваги української громади у вільному світі від веденої ним, з вирахуванням і прицілом на довшу мету і тим більше небезпечної „роботи", спрямованої на розклад і демобілізацію української політичної еміґрації.

Оцінюючи журнал „За синім океаном" залежно від його змісту та публічних відгуків на нього по цей і по той бік залізної заслони — що єдино для нас можливе — можна прийти до таких кінцевих висновків:

Поява і зміст цього журналу, формально незалежного, з подивуґідною майстерністю доповняють закроєну на найширшу скалю і ведену з Москви акцію проти політичних еміґрацій поневолених Москвою народів взагалі, а українського зокрема. Бо тоді, як публікації берлінського „Комітету за повернення на батьківщину", шиті грубими червоними нитками та з одвертою червоною печаттю, натрапляють на твердий мур антикомуністичного і антимосковського наставлення не-російських еміґрацій, „За синім океано", із формальними познаками незалежности і навіть позірним українським патріотизмом, може тут і там прокрастися до зностальґованої душі українського еміґранта і зґанґренізувати її.

Це — один бік тієї „синьоокеанської" медалі. З другого ж боку, поширюванням і вихвалюванням цього журналу на рідній землі обдурюється нарід твердженнями і кличами, які не мають нічого спільного з ідеями та переконаннями еміґрації. В такий спосіб „За синім океаном" мав би створювати серед українського народу фальшиву опінію про еміґрацію і тим самим послаблювати його надію і силу його спротиву диктатурі і поневоленню. В одному і другому випадку „За синім океаном" виконує шкідливу роботу, на яку не тільки не можна прикривати очей, але яку треба активно поборювати.

О. Р.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Літературний вечір О. Бабія в Шикаґо

Більше як 10 років проживає Олекса Бабій у Шикаґо й не раз виступає прилюдно то з вступним словом, то з промовою на громадських імпрезах. Недавно минуло 40 років його літературної творчости, але скромний поет нікому про це не нагадував, і українська громада переочила добру нагоду відповідно вшанувати його довголітню працю. Щойно цього року перебрав ініціятиву у свої руки 12-ий Відділ Українського Золотого Хреста, і її вислідом був Літературний Вечір 11 грудня 1960 в залі Дому Відділів УН-Союзу.

За столами, уставленими підковою, засіли присутні. Перед естрадою зайняв місце поет з виконавцями програми. Вечір відкрила голова 1-го Відділу Українського Золотого Хреста пані Урбан і просила до слова письменника Р. Завадовича, який в 20-хвилинній промові накреслив літературну сильветку Олекси Бабія.

Олекса Бабій уродився в селянській родині в Середнім коло Калуша на Станиславівщині. Гімназійну освіту здобув у Калуші, Чорткові, а університетські студії у чеській Празі завершив званням доктора філософії. Після розвалу Австрійської імперії О. Бабій передягнувся з австрійського в український військовий однострій і пішов битися за волю в лавах УГАрмії. Влітi 1919 року під враженням переможного походу об'єднаних армій на Київ написав на постою два вірші: „На Київ!" і „Привіт Січовим Стрільцям". Вірші були надруковані в часописі для війська „Стрілецька Думка". То був літературний деб'ют молодого поета, що з раз обраного шляху вже не зійшов і все дальше життя присвятив службі своєму народові пером, як поет-письменник, літературознавець, журналіст і публіцист.

Дорібок Бабія досить великий. Віршовані ліричні й епічні твори появились такими випусками: „Ненависть і любов" (1921 р.), „Поезії" (1923), „Гуцульський курінь" (1928), „За щастя оманою" (1930), „Перехрестя" (1930), „Жнива" (1946), „Світ і людина" (1947) і „Повстанці" (1956). Чимало віршів опубліковано окремо на сторінках різних періодиків. До ділянки мистецької прози належить збірка „Гнів" (1922) та повість „Перші стежі" (1930), „Останні" (1938) і „Дві сестри" (1938). Дві останні повісті невідомі читацькій публіці, бо їх наклади були спалені большевиками зараз після захоплення Львова в 1939 році. Бабій є автором літературно-критичних статтей про М. Шашкевича, О. Федьковича, У. Кравченко, О. Телігу й О. Ольжича, Р. Завадовича та більших розвідок про літературознавця М. Євшана та про філософа Ніцше. Як журналіст, Бабій заробляв на прожиток у львівських часописах, а як учитель і організатор шкільної справи — на Підляшші, в Холмі, Карльсфельді, Мюнхені та в Шикаґо в Школі Українознавства при Учительській Громаді.

І тепер наш письменник у вільні від заробітньої праці години літературно працює: переробляє для нового видання знищені окупантами повісті „Останні" та „Дві сестри", публікує статті, між ін., і в „Свободі".

Після доповіді прийшла черга на рецитації творів поета. Письменниця Ганна Черінь прочитала сатиру на наше хуторянство „Степ" і вірш „День Слави" на тему здобуття Києва українськими арміями. Потім присутні послухали сповнений туги вірш „Вигнанець", і, на відміну, веселіше „На тротуарі" — в виконанні артистки „Нової Сцени" Емілії Кулик. Артистка-малярка Марія Гарасовська-Дачишин рецитувала довшу поему „Марічка" на тему героїчної визвольної боротьби Карпатської України з кінцевим висновком: „Із крови тої у майбутні дні народиться знов воля Вітчині". Поет-модерніст Б. Рубчак запрезентував поему в прозі „Імпровізація". У музичній частині співачка Юлія Клюковська виконала при фортепіяновім супроводі професора В. Шуля пісні „Айстри", „Не співай" і „Нічка лукава".

Після того як пані Урбан від Відділу УЗХ вручила авторові даток на започаткування видавничого фонду його повістей, промовив сам зворушений автор, дякуючи організаторам і учасникам вечора за „одну з найприємніших хвилин" у його житті та поринаючи у спогади з свого минулого, особливо з дитинства. Згадуючи про свою дотеперішню літературну діяльність, скромний автор обіцяв, що і в майбутньому працюватиме в міру своїх спроможностей для рідної громади.

При чайку та солодощах скоро й приємно минав час. Тільки автор не мав хвилини часу: підписував автографи у примірники своєї найбільшої поеми „Повстанці", яку учасники набували при столику управи. Добре зробив 12-ий Відділ УЗХ, влаштовуючи цю теплу, майже родинну культурну імпрезу, що виявила підбадьорливий факт: громада ще не втратила інтересу до рідної літератури, вона не забуває про своїх мистців пера.

М. Маморський

● **Федеральний Уряд Виховання обрахував**, що в ЗДА треба б збудувати 142,100 нових клясових приміщень, щоб злік відувати 76,000 невідповідних клясових приміщень і щоб відтяжити 66,100 кляс, які тепер є переповнені.

„Сурма" на американському передріздвяному концерті в Шикаґо

Управління освітніх справ міста Шикаґо „Відділ Американізації" та „Союз Колоніяльних Дам Америки" на стейт Іллиной влаштували 6 грудня 1960 Передріздвяний Концерт з участю культурно-мистецьких організацій різних народів. Концерт відбувався у величезній авдиторії „Пруденшел Билдінґ".

На тім концерті мав свою точку і український чоловічий хор „Сурма", аж при самому кінці. Тому було досить інших номерів програми, щоб порівняти з ними українську репрезентацію. І те порівняння вийшло „Сурмі" на користь, хоч її виступ мав своєрідний характер, може й незвичний для ширшої американської публіки. Наприклад, один американський мішаний хор, який розпочав концерт, співав з нот, які тримав в руках кожний хорист і чомусь присвічував ручною електричною лямпочкою, хоч сцена була ясно освітлена.

Оригінальним був виступ ізраїльської солістки, яка проспівала дві, мабуть, ритуальні пісні при столику з десятисвічником.

— — — — — —

Та хоч всі попередні виступи не зробили на мене більшого враження, крім вдоволення від промов організаторів, в яких вони багато разів згадували про те, що в програмі є виступ українського хору, але в душі ховалася турбота. Бо ж не знати, який смак тої публіки, що вщерть заповняла залю.

Розкривається завіса і на сцені стоять наші „сурмачі". Всі в вишиваних сорочках з червоними стьожками, сині козацькі штани, підперезані широкими червоними поясами і червоні чоботи. Стоять мов вкопані як козаки на „позір".

Заля зірвалася бурею оплесків і не дозволяла, щоб конферансьє почав представляти хор. Нарешті змовкли і тоді вийшов на сцену диригент Юрій Яримович, став перед хором і стримано вклонився залі, а вона знову б'є в долоні, аж лящить...

Підняв руки, махнув і хор гримнув „Задзвенімо". Заля враз наповнилась не лише силою краси нашої пісні, а і силою голосів хору. Слова „Кождий з нас у бій готов" було так підкреслено могутньо, що і без знання мови слухач відчув і зрозумів, що то показано гасло до боротьби за волю. Заля вибухла оплесками, а диригент за всіх дякував уклоном.

Такий же успіх мав і „Кавказ".

А далі слідував „Чумак". В тій пісні хор вклав стільки елегійних тонів, таку повноту широкої й глибокої гармонії, що часом здавалось, що то не хор, а мистецьки вишколена симфонічна оркестра... „Ой болить в його серце, болить голова..." І той біль чув слухач, хоч слів пісні не розумів. Овації обірвались лише засунутою завісою і тоді вся заля заговорила зовсім не так, як після попередніх виступів інших виконавців. Оглядаюсь на всі боки і бачу по очах, по захоплених розмовах, що то діляться вдоволенням з того, що почули.

А як заспівали „Вилітали орли", то мені та ялинка, що стояла на сцені, аж дужче заяскравилась. А як заплющив на хвилину очі, щоб впиватися піснею, то то вже не був хор „Сурма", а десь сотня козацька рушила з співом і все на неї дивиться, любується, красотою її захоплюється. А коли гримнуть, гримнуть там, де отаман - диригент махне й аж струсне головою, то вороги наші, якщо вони були десь на залі, певно, затремтіли тою силою вдарені. А „сурмачі" не лише співали, а неначе й грали і обличчями: стояли якісь горді, до пісні про орлів пристосовуються. Ця пісня зробила найбільше враження на всю багатолюдну залю.

Але хор „Сурма" обдарував ту різнородну американську публіку ще колядою „Бог Предвічний". Але після „Вилітали орли" хотілося чогось бравурного, і це помічалося на публіці і на реакції її настрою, тепер вже притихлому.

На цім передріздвянім змагу українська „Сурма" безперечно виграла серед усіх інших хорів, які тоді виступали. Лише та ізраїльтянка ще також вдало, хоч і сама одна, але з великим успіхом свою націю зарепрезентувала.

Ант. Кущинський

Вшанування проф. Дометія Березенця

30 листопада 1960-го року українська громадськість Едмонтону та околиць вшанувала сорокаріччя артистичної діяльности відомого концертового та оперного співака проф. Дометія Березенця.

Проф. Д. Березенець народився 20 серпня 1898-го року на Чернігівщині. 1920-го року закінчив учительську семінарію, а 1931-го р. Київську консерваторію (вокальний факультет).

Перед другою світовою війною проф. Д. Березенець об'їздив майже всю Україну, даючи власні концерти, переважно з дружиною, співачкою Оленою Лозицькою (сопрано). Кілька років працював у Київській опері. Пізніше виступав також із концертами у Празі й Берліні. Проф. Д. Березенець дав щонайменше 1500 концертів протягом останніх сорока років.

До Едмонтону проф. Д. Березенець прибув 1959-го р. Тепер він, повний сил і здоров'я, працює в консерваторії при Альбертському коледжі, а також веде студію вдома.

Крім Ювілята, в концерті взяли участь Олена Лозицька (сопрано), Маргарита Турнер (сопрано), Люба Куць (скрипка) та три інші студенти кляси проф. Д. Березенця. Гарно акомпаніювала п. Валентина Доброліж, професорка гри на роялі і дружина відомого в Едмонтоні мистця В. Доброложа. На програму ювілейного концерту склалися три пісні М. Лисенка, а також твори Р. Штравса, Верді, Чайковського, Глінки, Даргомижського та інших композиторів.

ЯрС.

● **Прем'єр Марокка**, наступник престолу Муляй Гассан на окремій церемонії відкрив новозбудоване „тимчасове місто" Абадір, до нащаду зруйноване в лютому минулого року страшним землетрусом, в якому згинуло тоді 15.000 осіб. До новозбудованих домів переселено 4,000 втікачів, а дальших 6.000 переселять в наступному місяці.

● **Недалеко північно - африканського берега**, на водах Марокка, затонув невеличкий еспанський корабель, що віз сорок двоє жидівських еміґрантів до Ізраїлю. Всі ці пасажири потонули, а врятовано тільки капітана й одного моряка. Про причину цієї катастрофи газети не пишуть.

● **У Туреччині** від минулої п'ятниці привернено свободу діяльности політичних партій. Дозволено на творення нових партій під умовою, що вони мусять впродовж місяця зареєструватись. Проте політична атмосфера в Туреччині не дуже свобідна: 9 турецьких щоденників з усіх 11-х припинили тимчасово свою появу на знак протесту проти нового пресового закону.

†

Ділимося сумною вісткою,
що 20-го січня 1961 р. в Нюарку
упокоївся в Бозі по важкій недузі
Наш Найдорожчий
МУЖ, БАТЬКО, СИН і БРАТ
бл. п. МИХАЙЛО ЮРОВ
довголітній секретар 219 Відділу УНСоюзу
ім. М. Грушевського в Нюарку та член
церковного Братства св. Вознесіння.

ПОХОРОН відбудеться в СЕРЕДУ 25-го СІЧНЯ о год. 8:30 ранку з похоронного заведення Литвин і Литвин до української православної церкви при 675 С. 19-та вулиця в Нюарку, а опісля на цвинтар Fairmount Cemetery з участю Високопр.отця д-ра В. КЛОДНИЦЬКОГО, о. В. БУКАТИ і о. І. ГУНДЯКА.

В глибокім смутку:
МЕРІ — дружина,
ДАНИЛО і АНТОНІНА — тато і мати,
ДІЯНА, ДАНИЛО мол. і ДАНА — діти
Ольга РАБІЙ і Стефанія СЕНЕДЯК — сестри.

Доповнення допису про „Духове життя Православної Громади у Филаделфії"

При писанні допису „З духового життя Православної Громади у Филаделфії" в „Свободі" з 29-го листопада 1960 р. зайшла прикра технічна помилка, а саме випав один пасус допису, який тут додаємо (після слів: „говорять діти"...):

Симптоматичним явищем була участь наших відомих мистців: артистки Клявдії Кемпе-Гош з деклямацією і співака Івана Гоша з гарними народними піснями під акомпаніямент піяністки п. Роксоляни Герасимович - Огороднік. Ювілейне свято, святочна трапеза, не дають, здається, мистцеві сатисфакції відгомону концертової залі, інакше наші мистці — це громадяни, і вони радо допомогли звеличати спільно цей день духового піднесення в громаді.

Не менше, мабуть, вдячна та громада і іншим артистам, які постійно віддають свої сили і таланти на славу Церкви — це є, як влучно окреслив о. С. Шадинський, „душа хору" співачка (драматичне сопрано) п. Інна Черняхівська, що в той день виконувала сольові партії під час Богослуження, а також постійна учасниця хору, відома артистка п. Віра Левицька та мистець - диригент хору п. Петро Куриленко.

Н. І.-П.

● **Федерація австрійських професійних спілок** розіслала до всіх [illegible] місцевих клітин [illegible] щоб вони зорко стежили за тими своїми членами, закаптуреними комуністами, які дістали приказ повести акцію за викликування страйків та соціяльно - політичних заворушень в Австрії.

● **В африканській Ґвінеї** відбулися президентські вибори. Теперішній президент Секу Туре дістав на відданих 1,55,912 голосів — усі, за вийнятком 137. Секу Туре, що перейшов комуністичний вишкіл в Празі, перетворив Ґвінею у випадну базу комуністів на всю Африку.

ПОВІДОМЛЕННЯ

Високошановних наших Клієнтів, українські Установи і Організації, які мають заборгування у „СВОБОДІ" з титулу своїх оголошень, просимо ВИРІВНЯТИ свої зобов'язання — найдалі до 25-го СІЧНЯ 1961 року.

АДМІНІСТРАЦІЯ „СВОБОДИ"

З ПРАЦЬ ДЕНВЕРСЬКОЇ ГРУПИ УВАН

Продовжуючи обговорення неокласичного руху в новітньому українському письменстві Денверська Група УВАН у ЗДА своє чергове засідання з 17 грудня 1960 року присвятила вшануванню поета з цього грона-Михайла Ореста брата М. Зерова. Доповідав Теодор Кропив'янський на тему „Михайло Орест, його життя й творчість".

Михайло Орест народився 27 листопада 1901, на Лівобережній Україні, в родині педагога. Гімназійну освіту здобув у школах Лівобережжя. Від 1924 М. Орест жив в Києві. Тут здобув високу філологічну освіту в Київському Інституті Народної Освіти. Ідеалістично-релігійне світосприймання М. Ореста, яким так виразно позначена його творчість, унеможливлювало друкування його творів в совєтській дійсності. За весь київський період, від 1924 до 2-ої світової війни, М. Орест не опублікував ні одного власного вірша.

Його першу збірку віршів „Луни літ" видано в 1944 Українським Видавництвом у Львові. Друга збірка — „Душі і доля" видана по війні 1946 в м. Авгзбурзі в Німеччині. Обидві збірки містять багато віршів, написаних за київського періоду.

По війні місто Авгзбург в Баварії стало місцем плодотворчої праці М. Ореста. З приводу 50-тилітнього ювілею життя М. Ореста за почином д-ра Яра Славутича й редактора Б. Романенчука в 1952, в Філаделфії вийшли з друку дві збірки оригінальних творів М. Ореста „Держава Слова" та „Гість і Господа". У тому ж 1952 видано в Авгзбурзі „Вибрані поезії" Стефана Георге в перекладах М. Ореста.

У 1953 в Авгзбурзі видано „Вибір поезій" з Рільке, Гофманстала і Давтендая. У 1954 видано в Авгзбурзі поважну розмірами і змістом „Антологію німецької поезії". У тому ж 1954 видано в Мюнхені — „Антологію французької поезії". У 1956 в Мюнхені окремою книгою видано „Поезії" Ш. Леконт де Лілля. Найновішою появою, накладом видавництва Інституту Літератури в Мюнхені вийшла у 1959 антологія європейської поезії під назвою „Море і мушля", переклади М. Ореста.

Готова до друку п'ята збірка оригінальних віршів М. Ореста „Пізні Вруна". Вже довгі роки укладається збірка афоризмів, народній і епіграм під назвою „Записки в нотатнику", а також спогади поета про київських неокласиків. Іде невтомна праця над віршовими і прозовими перекладами з німецького письменства, тощо.

Крім власних видань М. Орест був упорядником і редактором видань зі спадщини М. Зерова „Сонетаріум". Верхтесгаден 1948, „Каталептон" — Філаделфія 1952, „Корольліріум" — Мюнхен 1958. Незабаром появиться в видавництві Інституту Літератури в Мюнхені, за редакцією М. Ореста — „Нове українське письменство" М. Зерова.

Визначні заслуги М. Ореста для української культури Український Вільний Університет у 1958 вшанував його титулом доктора філософії з галузі українського мовознавства і літературознавства.

Щирий патріот, поет-гуманіст, мислитель, філолог, що володіє буквально всіма мовами Европи, забутий і самотній робить надлюдські змагання з часом, щоб працювати для Батьківщини і її культури.

Напередодні 60-літнього ювілею, що відбудеться в листопаді 1961, заклик П. Оксаненка зроблений в 50-тилітній ювілей М. Ореста (див. „Пороги" чч. 25-27, за 1951, Буенос Айрес), остається таким же актуальним, як бо десять літ тому: „Вшануймо словом і ділом нашого поета. Не допустім, щоб він зазнав долі Юрія Клена".

Гарно, з ентузіязмом і знанням предмету, виголошена доповідь була доповнена мистецьким читанням зразків М. Ореста у виконанні пані Галини Завадович — „Просьба" і Т. Кропив'янського — „Повстання мертвих". Одночасно влаштовано скромну виставку світлину М. Ореста, його твори, деякі рукописи й писання про нього.

Б. Б.

Помер Іван Чайка, сотник УГА

По короткій, а тяжкій хворобі (рак печінки) помер 18. грудня 1960 р. в місті Судбури, Онтеріо, в місцевім шпиталі кол. сотник Української Галицької Армії і кол. хоробрий командант 3-го куреня 5-тої Сокальської бригади сл. п. Іван Чайка.

Покійний народився в селянській родині 22-го травня 1892 р. в селі Стрільче пов. Городенка. Народну школу закінчив в рідному селі, а гімназію в Коломиї. Першу світову війну перебув цілий час в рядах хороброго 24-го піх. коломийського полку, з яким брав участь в кривавих та запеклих боях на сербськім, а опісля на італійськім фронтах. За свою хоробрість і відвагу був відзначений високими боєвими хрестами заслуги і піднесений до ступня поручника і був командантом сотні.

Негайно по розпаді австрійської монархії зголосився впрост по приїзді з італійського фронту до рідного війська і вже при кінці листопада 1918-го року в рядах групи „Хирів", якою командував полк. Крас, боронив Галицьку Волость перед наступом польських військ, що наступали з Перемишля. Опісля перенесений на власне бажання до 5-тої Сокальської бригади перебрав команду 3-го куреня, на чолі якого, як невтомний його командант, відбув всю нашу визвольну боротьбу на польському і на московському фронтах. Під час славної Чортківської офензиви відзначився зі своїм 3-ім куренем в здобуттю Теребовлі і за виявлену в тім запеклім бою хоробрість і відвагу, був піднесений наказом Начальної Команди УГА, ч. 49, з дня 23-го червня 1919-го р. до ступня сотника. Відзначився і під час офензиви на Київ, до якого ввійшов на чолі свого куреня. В страшнім „Чотирокутникові Смерти" щасливо пережив трикратний жахливий тиф. Літом 1920 р. разом з групою ген. Кравса перебився до Чехословаччини, звідки в 1925 р. приїхав до Канади.

Під час великої економічної кризи, яка навістила в тому часі Канаду і ЗДА з великими труднощами перебився крізь життя і спочатку отворив маленьку „книгарню в Вінніпегу, потім в Канорі, а вкінці в Судбурах, Онтеріо. По закінченні 2-гої світової війни набув маленьку овочеву фарму в Бімсвіл біля Грімсбі, 50 миль на південний схід від Торонта і там несподівано захворів, а син перевіз його до Судбур і де по двох тижнях помер.

Похоронні відправи відбулися 21-го грудня 1960 року в Торонті, в церкві Неустаючої Помочі Матері Божої, де парохом є о. Петро Каменецький, шкільний товариш Покійного. Вірні побратими його, як кол. сот. УГА П. Вігус, Дм. Федчук і інж. Василь Ткачук віддали останню прислугу свому вірному товаришеві по зброї і при звуках сумних молитов зложили тіло Пок. Сотника Укр. Гал. Армії на Інтернешнел Голі Крос цвинтарі в Північнім Торонті. — Мир Його Праху!

Дм. Микитюк, кол. УСС.

Китайські комуністи називають ЗДА „найбільшим ворогом світу"

Пейпінг. — Офіційний комуно-китайський комунікат називає З'єднені Держави „найбільшим ворогом народів цілого світу", але водночас висловив переконання, що можна оминути нову світову війну. Комуно-китайський комунікат появився в минулу суботу 21 ц. м. на закінчення чотиритижневих нарад Центрального комітету комуно-китайської партії, першого такого збіговища від серпня 1959 року. У тій новій комуно-китайській заяві говориться знову про повну солідарність з Совєтським Союзом з прославлюванням його „найдовшої інторії і найбагатшого досвіду" та атакується югославських комуністів за їх „відступництво" від дійсної — за інтерпретацією Пейпінгу — ідеології Маркса - Леніна. Китайські комуністи затвердили заяву про „мирне співіснування", проголошену в Москві в листопаді минулого року. Китайські комуністи вважають, що соціялістичний табір, міжнародна робітнича кляса і „визвольні національні рухи" — це найбільші ґаранти світового миру. Пейпінгські правителі висловились тепер проти „експорту революції", але водночас вони заповіли свою підтримку таким „визвольним рухам", як комуністична партизанка в Ляосі, рух Люмумби в Конго й політика Кастра на Кубі, та застереглися проти „втручання імперіялістів у внутрішні справи народів різних країн, які зірвались до революційного повстання". Таким чином китайські комуністи вважають за добре і справедливе, коли комуністи роблять підривну роботу й революції за підтримкою збоку Пейпінгу і Москви, але зле і заборонене, коли вільні країни боронять свою свободу.

Перспективи французько-альжирських переговорів замрячують нові акти терору

Париж. — Моріс Шуман, голова французької парляментарної комісії для закордонних справ, заявив, що треба сподіватися, що „швидко почнуться нові переговори між урядом і закордонним проводом альжирсько-арабських націоналістів. Він зазначив, що поки почнуться ті переговори, треба буде ствердити в довірочних тайних контактах, чи існують вигляди на успіх, щоб не повторилося „нове Мелен": у містечку Мелені відбувались минулого літа вступні французько-альжирські розмови, які скінчились повною невдачею. Тим часом в Альжирі арабські націоналісти виконали знову низку терористичних атентатів, які коштували життя вісьмом особам та поранення кількадесятьом іншим. В містечку Тізі-Узу, куди приїхав французький міністер праці й публічних робіт, підкинено бомбу, яка вбила 8 цивільних осіб і поранила 27. Це сталося два дні після того, як партизани зробили засідку в південному Альжирі на авта, якими їхали французький військовий капелян, чотири медсестри і два мусульманські міліціянти. Всіх їх убито. В столиці Альжиру, місті тієї самої назви, мусульманські жінки зробили демонстрацію на базарі. Всі ці події заперечують останнє офіційне твердження французького уряду, наче б в Альжирі настало „заспокоєння". Французька преса обурена, що з одного боку закордонний провід альжирських націоналістів декларує бажання мирно поладнати конфлікт, з другого він продовжує криваву партизансько - революційну війну.

ЯКА Є МУЗИКА ДО СЛІВ ШЕВЧЕНКА в „СУРМІ" на продаж:

1. Альбом. Музика до Кобзаря, 32 пісні, соля з фортепіяновим акомп.	$2.00
2. „Гамалія", на мужеський хор і соля	$1.25
3. „Заповіт" на два хори М. Вербицького	$1.25
4. „Заповіт" на міш. хор Ревуцького	$0.50
5. „Заповіт", тенор і бас — дует	$0.25
6. „Як умру, то поховайте", хор мішаний	$0.25
7. „Думи мої", міш. хор, муз. проф. Р. Рубця	$0.25
8. „Лічу в неволі", міш. хор, муз. Січинського	$0.75
9. „Ой діброво, темний гаю", міш. хор, Лисенко	$0.25
10. „Ой три шляхи широкії", міш. хор, Лисенко	$0.25
11. „Ой гляну, подивлюся", тенор або сопран	$0.40
12. „На городі коло броду", міш хор, Лисенко	$0.25
13. „Садок вишневий", муж. хор, Гнатишин	$0.50
14. „Сонце заходить", міш хор, Роздольський	$0.40
15. „Реве та стогне Дніпр широкий",хор, Косенко	$0.50
16. „На смерть Т. Г. Шевченка", міш. хор	$0.75
17. „І світає і смеркає", міш. хор, Біляяський	$0.60
18. „На добраніч (На скін Шевченка) міш. хор	$0.60
19. „Сон", міш. хор, муз. Лисенка	$0.45
20. „Як умру, то поховайте", муж. хор	$0.25

Окрім повищих нот, які можна купити в „СУРМІ", маємо ще такі, які затримуємо по одному примірникові, а які можемо дати відфотографувати, напр.: „Б'ють пороги", „Радуйся, ниво неполитая", „На вічну пам'ять Котляревському" і ін. соля, дуети і хори.

Найновіші видання „СУРМИ":

„РУШНИЧОК", музика П. Майбороди, сольо	$0.50
„АИСТРИ", муз. Лисенка до слів О. Олеся	$0.50

Буваєте в Ню Йорку — вступіть до „СУРМИ". Перегляньте собі все: ноти, книжки і нові гарні українські платівки. Як не можете зайти — то пишіть:

SURMA
11 E. 7th Street, New York 3, N. Y.

Людвіг Ергард буде наступником канцлера Аденауера

Бонн. — Давній антагонізм між старим канцлером Західньої Німеччини Конрадом Аденауером і його міністром народного господарства Людвігом Ергардом буцім-то знову посилився у зв'язку з недалекими виборами та актуальними питаннями закордонної економічної політики Німеччини, але водночас Людвіг Ергард не перестає бути найповажнішим і, мабуть, безконкуренційним кандидатом на наступника Аденауера — твердять закордонні обсерватори в Західній Німеччині. Д-р Гайнріх Кроне, який до цього часу завжди лагодив спори між названими двома керівними діячами на ґрунті Християнсько - демократичної партії, заявив, що „було б глупо припускати, що Християнсько-демократична партія може забути минулі заслуги д-ра Ергарда і не вибгати з них політичних висновків". Восені цього року в Західній Німеччині відбудуться парляментарні вибори. Конрад Аденауер, який тепер має 85 років, буде знову кандидувати на становище канцлера, але буцім-то він рішений зректися в 1963 році і тоді уряд канцлера перейме Людвіг Ергард. віце-канцлером стане теперішній міністер закордонних справ Гайнріх фон Брентано, а його місце займе міністер оборони Франц Штравс. Найповажнішим суперником Аденауера є соціялістичний посадник Західнього Берліну Вільгельм Брандт, але загально люди переконані, що партія Аденауера знову виграє вибори.

Кардинал Спеллман проти дорадників Кеннеді

Ню Йорк. — Нюйоркський кардинал Френсіс Спеллман виступив проти дорадників нового президента за те, що вони не запроєктували федеральної допомоги також і приватним школам, які своїм коштом утримують деякі віровизнання, як лютеранське, баптистське, католицьке і жидівське. Окрема комісія, покликана до життя президентом - електом Кеннеді, запропонувала впродовж 4-ох років видати на допомогу публічним народним і середнім школам — $ 9.390,000,000. Ця комісія виключила від федеральної допомоги парохіяльні школи, які окремі віровизнання утримують коштом батьків шкільних дітей. Кардинал Спелман сказав: „Це є нечувана пропозиція. Як католик, в льояльності якого сумніваються тільки комуністи, не можу вірити, щоб Конгрес міг ухвалити пропозиції цієї комісії, і тим способом дискримінувати тих батьків, які вирішили, щоб їхні діти вчилися в тих школах, де навчають про Бога". Всяка федеральна допомога школам, казав кардинал, повинна узглядновати нарівні публічні та парохіяльні і приватні школи. При цій нагоді преса пригадує, що Кеннеді під час виборчої кампанії кілька разів висловлювався проти федеральної допомоги приватним і парохіяльним школам. Кеннеді казав: „Федеральна допомога належиться тільки публічним школам, бо засада відділення Церкви від Держави виключає федеральну допомогу приватним школам, які мають прибутки з приватних джерел".

Індійський міністер оборони різко таврує комуністичний Китай

Ню Делі. — Індійський міністер оборони Крішна Менон, який віддавна має опінію комунофіла і впродовж десяти років був найпалкішим адвокатом справи допущення комуністичного Китаю до Об'єднаних Націй, заявив, що Пейпінг виявив свою „глупоту" в спорі за індійсько-китайський кордон та що поведення комуністичного Китаю у тому спорі породило сумнів щодо доцільности цілої політики співіснування. Заява Крішни Менона була найгострішою, що її будь-коли зробив у відношенні до комуністичного Китаю якийсь член індійського уряду. Крішна Менон закинув комуністичному урядові „зраду" супроти Індії. Здогадуються, що на гострий виступ Крішни Менона вплинула вістка, що між Пакистаном і комуністичним Китаєм ведуться безпосередні переговори за остаточне встановлення між ними кордонів та в отих переговорах комуністичний Китай підтримав претенсії Пакистану супроти провінції Кашміру, що її Індія включила до своєї держави. Між Пакистаном і Індією існує перманентний спір за Кашмир і навіть спільна небезпека від Пейпінгу не спонукала їх замиритись.

У СВІТІ

● Патріса Люмумбу, комунофільського першого прем'єра, перевезли літаком з в'язниці в місті Тайсвіль до в'язниці в провінції Катанги, що її президент Мойсе Чомбе є смертельним ворогом Люмумби. За супоречними вістками — коли Люмумба висідав з літака, то його і двох інших в'язнів, колишніх „міністрів", конголійські вояки важко побили.

● В Москві судили на таємному суді між 10 і 20 грудня мин. року секретарку покійного письменника Бориса Пастернака Ольгу Івінську і засудили на 10 років до кацету за Уралом, а швидко потім арештували й забрали „на три роки також її доньку Ірину. Ця вістка поширилась тепер по всій західній пресі, викликаючи велике поруження, як ще один яскравий доказ, в Совєтах нічого ніколи не може змінитися на краще. Ольга Івінська ніби відігравала поважну ролю при написанні Пастернаком „Доктора Живаго", забороненого в Совєтському Союзі, і большевики помстились за це тепер на ній та її доньці. Протести ряду закордонних письменників до Хрущова в цій справі не діждались навіть ніякої відповіді.

ТАРЗАН, ч. 4588. Втікають!

Коли Тарзан і Біггім вдерлися до квартири Теві, вона витріщила очі з недовірою. — Джим! . . Ви ще живете!

Біггім зітхнув і швидко обняв свою любов. — Так, як бачиш, моя кохана . . .

— Ходім, — вимагав Тарзан. — Щоб втекти, ми мусимо хитро - мудро пройти через брами села.